

Sygn. akt VI GC 250/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Harmata

Protokolant: sekr. sądowy Joanna Stafska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2013 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w P.

przeciwko: (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o wydanie, ewentualnie o zapłatę i stwierdzenie bezskuteczności wobec masy upadłości umowy sprzedaży samochodu

I. umarza postępowanie co do żądania nakazania pozwanemu wydania na rzecz powoda samochodu m. (...), wyprodukowanego

w 2008r. o numerze nadwozia (...) oraz o zapłatę kwoty 55.000 zł,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddała,

III. zasądza od Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej

w P. na rzecz pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VI GC 250/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 31 grudnia 2013 r.

Pozwem wniesionym w sprawie powód Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) sp. o.o. w upadłości likwidacyjnej wniósł o nakazanie pozwanemu (...) sp. o.o. w P. wydania pojazdu M. (...) o ówczesnym nr rej. (...), nr nadwozia (...) ewentualnie zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego kwoty 150 000 zł jako równowartości w/w pojazdu oraz o stwierdzenie bezskuteczności wobec masy upadłości umowy sprzedaży w/w samochodu z dnia 6.05.2013 r. oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powód podniósł, że w dniu złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez Przedsiębiorstwo Budowlane (...) sp. o.o. podmiot ten sprzedał pozwanemu pojazd marki M. (...) opisany w pozwie za kwotę 79 000 zł. Działanie to zmierzało do uszczuplenia masy upadłości i pokrzywdzenia wierzycieli. Cena sprzedaży została zaniżona o 50 % w stosunku do wartości rynkowej pojazdu wynoszącej 150 000 zł. Pomiędzy świadczeniami umowy zachodziła rażąca dysproporcja, przekraczająca dopuszczalne w obrocie różnice.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Pozwany przyznał zawarcie umowy kupna pojazdu opisanego w pozwie za kwotę 79 000 zł. Wskazał, że zapłacił umówioną cenę. Pozwany zaprzeczył, aby pojazd w dacie zakupu miał wartość wskazaną przez powoda, powołując się przy tym na prywatną opinię rzeczoznawcy. Podkreślił, że przy wycenie należy brać pod uwagę stan i historię pojazdu, jego cechy indywidualne, a zakupiony pojazd był uszkodzony i wielokrotnie naprawiany.

Na rozprawie w dniu 16.09.2013 r. powód cofnął skutecznie pozew w zakresie żądania nakazania wydania pojazdu, wobec sprzedaży pojazdu osobie trzeciej.

Na rozprawie w dniu 18 grudnia 2013r. powód cofnął skutecznie pozew w zakresie co do kwoty 55 000 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 5.06.2013 r. Sąd Rejonowy w Przemyślu, Wydział V Gospodarczy ogłosił upadłość Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) sp. o.o. w upadłości likwidacyjnej, wyznaczając syndyka masy upadłości w osobie M. O..

Dowody: postanowienie z dnia 5.06.2013 r. V GU 4/13 k. 17, odpis z KRS k. 10-16,

Wniosek o ogłoszenie upadłości złożył w dniu 6.05.2013 r. dłużnik Przedsiębiorstwo Budowlane (...) sp. o.o.

W tej samej dacie w/w dłużnik zawarł z pozwanym (...) sp. o.o. w P. umowę sprzedaży pojazdu M. (...), o ówczesnym nr rej. (...), nr nadwozia (...) za cenę 79 000 zł. Cena ta została uiszczona. Transakcja ta znalazła odzwierciedlenie w wystawionej fakturze sprzedażowej VAT nr (...) na kwotę 79 000 zł netto (przy zerowej stawce VAT).

Dowody: wniosek dłużnika o ogłoszenie upadłości k. 18-21, umowa sprzedaży pojazdu k. 24-25, FV nr (...) k. 26, dowody wypłaty nr 36/5 i 35/5 k. 67,

Pozwany wezwany przez powoda do wydania i ewentualnie zapłaty równowartości nabytego pojazdu zakwestionował stanowisko, iż pojazd ten był wart 150 000 zł. wskazując, iż ten był kilkakrotnie uszkodzony i naprawiany.

Dowody: pismo z dnia 8.07.2013 r. k. 73,

Sporny pojazd M. (...) nr nadwozia (...), rocznik 2008, pierwsza rejestracja w Niemczech w czerwcu 2008 r., został zakupiony przez Przedsiębiorstwo Budowlane (...) sp. o.o. w dacie 10.11.2008 r. za kwotę stanowiącą równowartość 225 850 zł. netto.

Pojazd w przedziale czasu od stycznia 2009 r. do końca listopada 2012 r. był wielokrotnie naprawiany u (...) i R. C. sp. o.o. w R. następująco:

- w dniu 3.04.2009 r. dokonano naprawy uszkodzeń pokolizyjnych blacharsko – lakierniczej na kwotę 9 036,24 zł. / k.232/,

- w dniu 15.04. 2010 r. ponownie dokonano pokolizyjnej naprawy blacharsko –lakierniczej na kwotę 2 567,80 zł. / k.236/,

-w dniu 3.10.2011 r. dokonano kolejnej pokolizyjnej naprawy blacharsko-lakierniczej na kwotę 1 499,80 zł. /k. 251/,

- w dniu 5-6.04.2012 r. dokonano pokolizyjnej naprawy blacharsko-lakierniczej jak też dokonano wymiany szyby na kwotę 3 267,19, (...),89, i 2 605,94 zł. /k.254-256/ ,

- dniu 30.11.2012 r. dokonano pokolizyjnej naprawy blacharsko –lakierniczej na kwotę 4 448,42 zł. i 1 828,33 zł./k. 257-258/.

Łącznie prace blacharsko-lakiernicze kosztowały 34 672 zł., szyba czołowa 5 145 zł.. Dokonano także wymiany łóżyska, co także było naprawą powypadkową.

Pozostałe koszty poniesione w związku z korzystaniem z pojazdu, a wynikające z faktur VAT za w/w przedział czasu, stanowiły koszty eksploatacyjne pojazdu.

Wartość rynkowa netto pojazdu przy przebiegu 215 494 km na datę 6.05.2013 r. wynosiła ostatecznie 95 000 zł. netto.

Dowody: pisemna opinia biegłego sądowego mgr inż. J. M. k. 206-207, ustna opinia uzupełniająca biegłego sądowego mgr inż. J. M. k. 336, zeznania świadka J. G. k. 202-205, faktura vat (...) z dnia 3.06.2013 k. 209, faktura vat (...) z dnia 4.06.2013 k. 210, faktury vat (...) z dnia 3.07.2013 k. 211, zlecenia naprawy (...) z dnia 9.10.2013 r. k. 212 - 213, faktura VAT nr (...) do zlecenia naprawy (...)/2013k. 214-215, umowa leasingu nr (...) k. 165-176, k. 217-228, faktura VAT NR (...) 177, faktury nr (...) z dnia 8.01.2009r.k.178, faktury nr (...) z dnia 30.03.2009r. k. 179, faktury nr (...) z dnia 3.04.2009r.k. 180, faktury nr (...) z dnia 18.05.2009r.k. 181, faktury nr (...) z dnia 5.01.2010r.k.182 k. 183, faktury nr (...) z dnia 15.04.2010r.k.184, faktury nr (...) z dnia 19.07.2010r.k.185-186, faktury nr (...) z dnia 10.08.2010r.k.187, faktury nr (...) z dnia 29.10.2010r.k.188, faktury nr (...) z dnia 11.02.2011r.k.189-190, faktury nr (...) z dnia 21.04.2011r.k.191-192, faktury nr (...) z dnia 5.08.2011r. k. 193-194, faktury nr (...) z dnia 10.08.2011r. k. 195-196, faktury nr (...) z dnia 30.09.2011r. k. 197, faktury nr (...) z dnia 3.10.2011r. k. 198, faktury nr (...) z dnia 3.10.2011r. k. 190, faktury nr (...) z dnia 24.01.2012r. k. 191-192, faktury nr (...) z dnia 5.04.2012r. k. 193, faktury nr (...) z dnia 6.04.2012r. k. 194, faktury nr (...) z dnia 5.04.2012r. k. 195, faktury nr (...) z dnia 30.11.2012r. k. 196, faktury nr (...) z dnia 30.11.2012r. k. 197, oraz w/w faktury na k. od 229-258, dokument z dnia 10.11.2008 r. nr PL - (...) k. 260,276, FV nr (...) z dnia 25.11.2011 r. k. 261, zestawienie amortyzacyjne k. 277-278, faktura VAT nr (...) k.334, dokument niezatwierdzony k. 335, dowodów wpłaty kp z dnia 14.11.2013 r. k. 327- 328

Sąd ustalając stan faktyczny w sprawie oparł się na powołanych powyżej dowodach z dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony postępowania co do swej treści, jak i nie budziły takich wątpliwości Sądu. Dokonując ustaleń na okoliczność wartości rynkowej pojazdu w dacie jego sprzedaży 6.05.2013 r. wiarygodnym był dowód z opinii biegłego sądowego mgr inż. J. M. pisemnej, a następnie uzupełnionej ustnie na rozprawie. Podstawą sporządzonej opinii były oględziny pojazdu w dacie 5.11.2013 r. , dokumentacja zalegająca w aktach sprawy jak i przedłożona przez pełnomocnika strony powodowej wraz z pismem z daty 6 i 13.11.2013 r. i pełnomocnika pozwanego w dacie 16.10.2013 r. Biegły na rozprawie streszczając opinię przedstawił w oparciu o dokumentację sekwencję zdarzeń dotyczącą pojazdu począwszy od jego zarejestrowania w Niemczech, sprowadzenia do Polski jak i istotnych w sprawie kwestii, a to przebiegu pojazdu, kosztów ponoszonych w związku z jego normalną eksploatacją jak i kosztów związanych z kolejnymi naprawami pokolizyjnymi pojazdu, w każdym z następujących po sobie lat. Biegły odniósł się do faktur VAT i innych dokumentów tak poprzedzających datę sprzedaży jak i powstałych po tym dniu, wyjaśniając w przekonujący sposób ich znaczenie dla dokonanej wyceny. Wyjaśniając okoliczności oględzin biegły wyjaśnił, że pojazd znajdował się w zakładzie naprawy z uwagi na awarię silnika. Biegły zbadał grubość lakieru pojazdu, wyniki jak też ocena wyglądu zewnętrznego zostały uwzględnione przy ustalaniu wartości pojazdu. Odnośnie zarzutu pozwanego w zakresie uszkodzenia silnika biegły wyjaśnił, że brak podstaw do stwierdzenia że w dniu 6.05.2013 r. silnik był uszkodzony, co tym samym nie miało wpływu na jego wartość w tamtej dacie. Odnośnie dowodów z dokumentów przedłożonych przez pełnomocnika pozwanego z pismem z daty 16.10.2013 r., a to FV (...) (k. 209) FV (...), (...) (k. 211) biegły po zapoznaniu się z nimi zaopiniował, że dotyczyły kosztów eksploatacyjnych oraz z dokumentami z faktur VAT z daty 14.11.2013 r. /k.334, 335/ wskazując, że nie miały wpływu na wycenę pojazdu na kwotę 95 000 zł. netto na datę sprzedaży pojazdu w dniu 6.05.2013 r. Ustalając przebieg pojazdu wobec braku zapisów na datę sprzedaży, biegły przyjął średnią wynikającą z danych z faktur VAT z daty 30.11.2012 r. i z daty 3.07.2013 r. Biegły w przekonujący sposób wyjaśnił, że przebieg samochodu, intensywność napraw i usług dotyczących pojazdu, a wynikających z wszystkich przedłożonych za okres od 2009 do 2012 r. faktur VAT świadczyły o intensywnej eksploatacji pojazdu co znalazło przełożenie na treść opinii i dokonaną wycenę. Reasumując opinia biegłego była pełna, wyczerpująca i logiczna , tym samym zasługująca na wiarygodność, ponadto strony po jej ustnym uzupełnieniu nie zgłosiły do niej zastrzeżeń, nie wnosząc również o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego. Sąd przy ustalaniu wartości

pojazdu w dacie zawarcia umowy sprzedaży nie oparł się na dowodach przedstawionych przez powoda, a to z wydruków z wyników wyszukiwania samochodów marki M. (...) z 2008 nieuszkodzonego z portalu otomoto.pl, z portalu allegro.pl, na dzień 8.07.2003 r. i wyniku obliczenia średniej rynkowej na podstawie znalezionych ogłoszeń / k. 28-44/, jak też z protokołu zajęcia ruchomości /k. 27/. Powyższe dowody nie stanowią miarodajnego źródła dla ustalenia ceny pojazdu oszacowanej z uwzględnieniem jego cech indywidualnych, nie stanowiąc również skutecznego przeciwdowodu dla opinii biegłego przeprowadzonej w sprawie, podobnie jak prywatna opinia przedstawiona przez pozwanego, skoro prywatne opinie (ekspertyzy) stanowią w swym procesowym charakterze wyłącznie wyjaśnienia stanowisk stron i nie stanowią dowodu uwzględniającego wiadomości specjalne, gdyż nie pochodzą od biegłego sądowego i nie mogą być przedmiotem oceny /V ACA 93/12 wyrok s.apel. 2013-06-27 w K./.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powód domagał się ostatecznie zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 95 000 zł. netto powołując się na bezskuteczność umowy sprzedaży z uwagi na rażącą dysproporcję świadczeń.

Powód co do żądania wydania na jego rzecz spornego pojazdu cofnął pozew za zgodą pozwanego, co do żądania zasądzenia kwoty 55 000 zł. cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia. Sąd Sąd umorzył postępowanie w tym zakresie na mocy art. 355 § 1 kpc (pkt I).

Zgodnie z art. 134 ust. 1 puin jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a gdy przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości powinna być wpłacona równowartość w pieniądzech.

Powyższe dotyczy m.in. przypadku bezskuteczności z mocy prawa z art. 127 puin. W toku procesu jako przesłanka rozstrzygnięcia badaniu podlega kwestia bezskuteczności czynności upadłego. (por.Andrzej Jakubecki Tytuł: Komentarz do art.134 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze Stan prawny: 2010.10.01).

Stosownie zaś do art. 127 ust. 1 puin bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej.

Dla zbadania więc przesłanek powyższej normy w realiach niniejszej sprawy należało zbadać:

1. termin - w świetle faktu zawarcia umowy sprzedaży w dacie zgłoszenia wniosku o upadłość wobec brzmienia art. 127 § 1 puin wskazującego na półroczny przedział czasu poprzedzający dzień zgłoszenia wniosku
2. okoliczność – w świetle ustalonej wysokości ceny - rażącej niewspółmierności odpłatności w stosunku do wartości świadczenia upadłego.

Ad.1

Bezskuteczność czynności upadłego działanych przed ogłoszeniem upadłości stanowi uzupełnienie unormowania, że czynności upadłego dokonane po ogłoszeniu upadłości są nieważne. W pewnym sensie oznacza to rozciągnięcie skutków upadłości na czas przed jej ogłoszeniem przez wyeliminowanie konsekwencji zmniejszenia się majątku dłużnika przed ogłoszeniem upadłości. /Autor: Andrzej Jakubecki Tytuł: Komentarz do art.127 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze Stan prawny: 2010.10.01/. Tym samym, w ocenie Sądu Okręgowego, mając na uwadze celowościową wykładnię powołanego przepisu należało uznać, że obejmuje ona także przypadek jak w niniejszej sprawie t.j. dokonanie czynności w dacie wniesienia wniosku o ogłoszenie upadłości (por: Andrzej Jakubecki Tytuł:

Komentarz do art.127 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze Stan prawny: 2010.10.01, oraz Medyński M. artykuł M.Pr.Bank. 2013/9/98-108).

Ad.2

Cena transakcyjna przedmiotowego pojazdu została ustalona na kwotę 79 000 zł netto (przy zerowej stawce VAT, a więc go nie doliczono), cena ustalona przez biegłego to kwota 95 000 zł netto. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiła więc odpowiedź na pytanie: czy w/w różnica jest dysproporcją „rażącą”.

Niewątpliwie rażącą różnicę stanowiła początkowo podawana przez syndyka różnica pomiędzy kwotą 150 000 zł , a w właśnie 79 000 zł; wynosiła ona bowiem blisko 50%. W. podana jednak przez syndyka wyjściowo (150 000 zł) w toku postępowania nie potwierdziła się, opinią biegłego została obniżona ok 1/3 , czyli do kwoty 95 000 zł i już przy tej wartości Sąd nie znalazł podstaw by różnicę pomiędzy 95 000 zł, a 79 000 zł uznać za różnicę stanowiącą „rażącą dysproporcję”.

Sąd miał na względzie , iż użycie przez ustawodawcę sformułowania „rażące” oznacza że, nie każda różnica w wartości świadczeń (będąca, co należy zaznaczyć w gospodarce rynkowej zjawiskiem normalnym) będzie oznaczała bezskuteczność czynności. Powołane uregulowanie nie zawiera definicji dysproporcji określonej jako "przewyższenie w rażącym stopniu wartości świadczenia" w stosunku do otrzymanego, ani kryteriów, jakie powinny być rozważone dla jej ustalenia. Należy zatem oceny tej dokonać przy uwzględnieniu przeciętnych cen i stawek stosowanych w obrocie, odnoszonych do okoliczności konkretnej sprawy.

W przedmiotowej sprawie dłużnik zbył pojazd za kwotę 79 000 zł. netto, (przy zerowej stawce VAT). Ustalona wartość rynkowa pojazdu to kwota 95 000 zł. netto , różnica zatem w wartości świadczenia wynosi około 16,84 %. Sąd dokonując oceny różnicy świadczeń uznał w świetle zasad doświadczenia życiowego, iż w obrocie wolnorynkowym, zwłaszcza na rynku pojazdów, nie jest to różnica świadcząca o rażącej dysproporcji. Sąd dla relacji panującej na rynku w zakresie różnicy cen posłużył się przedłożonym przez powoda materiałem z wydruku wyszukiwarki (k- 29-32). Podane tam ceny za ten sam rocznik pojazdu (wszystkie pojazdy wskazane w wyszukiwarce to M. S. 320 z roku 2008) cechują się znacznymi różnicami. Ja wynika z tych danych rozbieżność nawet ofert rynkowych jest znacznie wyższa niż rozpatrywana 16,84%, skoro cena najniższa z ofert stanowi zaledwie 61,5% ceny najwyższej, a więc różnica wynosi 38,5%. Niniejsze zestawienie obrazując rozstaw cen na rynku pokazuje więc jak wyglądają w rzeczywistości relacje rynkowe i rozpiętość cen, zwłaszcza jeżeli wziąć pod uwagę deklarowaną jeszcze przez sprzedających chęć podjęcia negocjacji.

Reasumując , w ocenie Sądu powód nie wykazał, aby ostateczna różnica pomiędzy ceną wskazaną przez biegłego, a ceną w istocie zapłaconą wypełniała przesłankę z art. 134 ust. 1 puin, zważywszy na relacje panujące na rynku samochodów używanych, bieżące proporcje (dysproporcje) podaży i popytu , inne czynniki; wbrew spoczywającemu właśnie na nim ciężarze dowodu.

Stąd Sąd nie stwierdzając przesłanek dla bezskuteczności umowy oddalił powództwo co do zasądzenia kwoty 95 000 zł , orzekając jak w pkt II wyroku na podstawie powołanych przepisów.

Dodać należy, iż brak podstaw normatywnych dla odrębnego żądania o stwierdzenie bezskuteczności dokonanej czynności na podstawie art. 127 ust. 1 puin , wobec jednoczesnego wytoczenia powództwa o wydanie i zapłatę z art. 134 ust. 1 puin Ewentualny bowiem wyrok stwierdzający bezskuteczność w oparciu o art. 127 puin ma charakter deklaracyjny. Powyższe ma to znaczenie, że wymagany przez art. 189 kpc interes prawny istnieje wówczas, gdy bez wyroku deklaratoryjnego powód nie może realizować pełni roszczeń i uprawnień wiążących się z istnieniem lub nieistnieniem stosunku prawnego lub prawa, bądź uzyskać koniecznej ochrony na przyszłość /I ACa 1298/11 wyrok s.apel. 2012-02-08 we W. LEX nr 1120007/.W konsekwencji nie ma uzasadnienia prawnego jednoczesne wytoczenie powództwa o ustalenie, że czynność prawna jest bezskuteczna z mocy samego prawa i o zasądzenie równowartości tego, co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego albo do niego nie weszło, a wyrok uwzględniający jednocześnie oba te powództwa narusza art. 189 k.p.c. /por.: I ACa 65/13 wyrok s.apel. 2013-06-06 w Ł. LEX nr

1327566 oraz VI ACa 29/12 wyrok s.apel. 2013-02-28 w W./. Wobec wystąpienia z roszczeniem o zasądzenie z art. 134 ust. 1 puin będącym roszczeniem dalej idącym, przesłankę bezskuteczności czynności z mocy prawa /art. 127 ust. 1 puin/ badano jako przesłankę tego właśnie roszczenia. Roszczenie z art. 127 ust. 1 puin było zatem bezzasadne tak z uwagi na brak przesłanki rażącej niewspółmierności świadczeń jak i interesu prawnego. Powództwo w zakresie żądania stwierdzenia bezskuteczności czynności należało zatem oddalić na podstawie art. 127 ust. 1 puin w zw. z art. 189 kpc jak w kt II wyroku.

W przedmiocie kosztów postępowania na które po stronie pozwanego złożył się koszt zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc statuującego zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania.

Zarządzenie:

1. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda
2. kal: 2 tygodnie